

Stanovisko Národního referenčního centra pro hygienu půdy a odpadů k prevenci nákazy COVID-19 u vybraných pracovníků ve stavebnictví, přicházejících v rámci své činnosti do styku s odpadní vodou, odpadní vodou kontaminovanou zeminou nebo kontaminovanými odpady.

Teoreticky možnost expozice viru způsobujícímu COVID-19 existuje u pracovníků ve stavebnictví, kteří provádějí práce na kanalizačním řádu (opravy, havárie, vstup do řadu apod), dále provádějí výkopové práce kde se mohou dostat do kontaktu s odpadní vodou nebo manipulují se zeminou nebo odpady touto vodou kontaminované. Riziko nákazy pracovníků může být stejně velké, jako v případě nákazy jinou infekcí. Zvýšené riziko může existovat při stavebních činnostech v blízkosti napojení odpadních vod z nemocnic s výskytem infikovaných pacientů. Virus se může dle dostupných informací vylučovat močí, kde přežívá cca 2 dny a ve stolici přežívá zhruba týden (ale může to být i 14 dní). Přenos na člověka z exkrementů zatím není popsán.

Opatření na ochranu pracovníků před expozicí viru způsobujícího COVID-19 závisí na typu prováděné práce, expozičním riziku, včetně možnosti interakce s infekčními lidmi a kontaminací pracovního prostředí. Strategie ochrany pracovníků musí být provedena na základě **důsledného posouzení rizik**, za použití vhodných kombinací technických a administrativních kontrol, bezpečných pracovních postupů a používání vhodných osobních ochranných prostředků (OOP).

Pracovníci, kteří provádějí výše uvedené práce, by měli používat standardní postupy pro základní hygienická opatření a používat doporučené osobní ochranné pomůcky. Měli by odpovědně dodržovat stávající bezpečnostní a hygienická opatření a tím minimalizovat rizika nákazy z pracovního prostředí. Jde především o následující tři okruhy preventivních opatření.

Hygienická opatření

- Po manipulaci s kontaminovanou zeminou, odpady a při potřísnění odpadními vodami je nutné vždy si umýt ruce mýdlem a vodou a použít virucidní a baktericidní dezinfekci určenou na dezinfekci rukou.
- Při práci se nedotýkat obličeje, úst, očí, nosu nebo otevřených ran.
- Při práci nejíst a nepít. Vždy před jídlem nebo pitím umýt ruce mýdlem a vodou a použít k dezinfekci rukou plně virucidní dezinfekční prostředek, např. Spitaderm nebo Sterillium Virugard
- Před jídlem sejmout znečištěný pracovní oděv a konzumovat potraviny na místech k tomu určených.
- Před použitím WC a po něm, umýt ruce mýdlem a vodou.
- Při práci nekouřit.
- Pokud se odpadní voda dostane do kontaktu s očima, jemně vypláchnout oči čistou pitnou vodou.

Osobní ochranné pomůcky (OOP)

Pracovníci, kteří provádí výše uvedené práce musí být vybaveni vhodnými OOP, včetně proškolení o jejich používání. Pro pracovníky jsou doporučeny následující OOP.

- Ochranné brýle chránící oči před vstříknutím odpadních vod (při havárii potrubí) a zasažení očí kontaminovanou zemínou.
- Ochranná obličejová maska s biologickým filtrem (respirátorem), který zachycuje viry a chrání nos a ústa před vstříknutím odpadní vody (např. FFP2), vdechnutím aerosolu nebo kontaminovaného prachu.
- Pracovní oděv, který chrání tělo před kontaktem s odpadními vodami, zemínou a odpady.
- Pracovní rukavice, které chrání ruce před kontaktem s odpadními vodami a kontaminovanou zemínou.
- Vodě nepropustné boty (gumové boty).

Po odložení pracovního kontaminovaného oděvu a OOP je nutné provést jejich očištění a dezinfekce. Pracovníci by si měli po sejmutí OOP umýt ruce mýdlem a vodou a použít plně virucidní a bakteriocidní dezinfekční prostředek. Tento postup je nutné provádět denně po každé směně. Zejména je nutné věnovat pozornost sejmutí masky s biologickým filtrem tak, aby nedošlo k následné kontaminaci. Při opakovaném použití biologického filtru musí být provedena jeho dezinfekce.

Školení

Všichni pracovníci, kteří při své činnosti mohou být exponováni odpadními vodami nebo manipulují s kontaminovanou zemínou a odpady musí absolvovat školení o prevenci chorob. Školení by mělo zahrnovat informace o možném riziku z pracovního prostředí, o základních hygienických postupech, používání, čištění a odstranění OOP. Zaměstnanci musí být také poučeni, v jakém případě mají neprodleně vyhledat lékařskou pomoc, pokud by vykazovali jakékoli příznaky onemocnění.

Z obecných doporučení nevztahujících se přímo k onemocnění COVID–19 je nutné upozornit na vhodnost očkování pracovníků exponovaných odpadním vodám. Rozsah očkování by měl být vypracován po konzultaci s místně příslušnou hygienickou stanicí.

Doporučení uvedená v tomto dokumentu vycházejí z osvědčených postupů. Rizika týkající se zdraví a bezpečnosti pracovníků se budou pravděpodobně lišit v závislosti na konkrétních činnostech.

Použitá literatura

<https://www.ecdc.europa.eu/en>

<https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-coronaviruses>

<https://www.wef.org/news-hub/wef-news/the-water-professionals-guide-to-the-2019-novel-coronavirus/>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/faq.html>

